

Räppeprojektet

sammanfattning
ur mitt perspektiv
oktober 2023

Lennart Rydberg

Utgångsläge

- Det behövdes nya lokaler på CLV för vissa verksamheter
- Det hade projekterats ett nytt hus i sydvästra hörnet av CLV-området för dessa verksamheter (ursprungligen för psykiatri)
- Fastighetschefen fick i uppdrag att göra en plan för byggnader och underhåll på de båda sjukhusen.
- Han kom tillbaka med förslag att bygga ett nytt sjukhus som ersättning för CLV.
- Förslaget som presenterades kring årsskiftet 2018/2019 möttes av positiva reaktioner från ledande politiker och regiondirektören.

Förstudien

- Fastighetschefens förslag resulterade våren 2019 i en förstudie omfattande dels nytt sjukhus dels ombyggnad av befintligt.
- Båda alternativen presenterades som ekonomiskt ungefär likvärdiga – kostnad cirka 4,9 miljarder kronor.
- Låneräntan beräknades till 1,4 % för hela perioden.
- I alternativet med nytt sjukhus saknades bl.a. kostnader för infrastruktur
- Det fanns ingen riskanalys
- Förstudien innehöll inga synpunkter från den medicinska verksamheten.

Reaktioner

- Ledande politiker och regiondirektören var fortsatt positiva till nytt sjukhus.
- Från flera håll framhölls att man inte kunde bygga ett nytt sjukhus utan att ha stor del av investeringskapitalet fonderat. Detta avfärdades.
- Läkarföreningen gjorde en enkät, där 73 % av de svarande var negativa till nytt sjukhus.
- På Smålandspostens insändarsidor började det komma omfattande reaktioner mot nytt sjukhus i Räppe. Den första debattartikeln mot nytt sjukhus skrevs i januari 2019.

Inriktningsbeslut

- Förstudien blir enda beslutsunderlag våren 2019, då regionfullmäktige ”fastställer inriktningsbeslut om nytt sjukhus i Växjö, som ersätter nuvarande Centrallasarett”.
- I beslutet ingick att den Nära vården skulle stärkas och att en lokalförsörjningsplan för vårdcentralerna skulle tas fram.

Inriktningsbeslut sid 2

- Beslutet har endast varit informationsärendet till facken.
- Det fanns inga yttranden från verksamheten
- Ärendet betraktas som en ren fastighetsfråga.
- Det fanns ingen riskanalys eller alternativkalkyl.
- Regionledningen anser inte att man behöver samla grundkapital eller anpassa verksamhetens kostnadsnivå till en stor investering.
- Vänsterpartiet krävde oberoende yttrande om investeringen – det ansågs inte behövas

Åtgärder med anledning av beslutet

- Inriktningsbeslutet uppfattas av ledningen som ett verkställighetsbeslut.
- Tomt inköptes.
- Planprocessen igångsattes.
- Projektorganisation skapades och projektchef anställdes.
- Skanska antogs som entreprenör genom s.k. partnering.

Sironautredningen

- Regiondirektören beställde en stor utredning från konsultbolaget Sirona om rationaliserings- och digitaliseringsmöjligheter.
- Utredningen presenterades våren 2021 och visade stora rationaliserings- och besparingsmöjligheter bl.a. genom färre vårdplatser och digifysisk vård.
- Utredningens kostnadsbesparingar avfärdades av professionen som totalt orealistiska.

Sironautredningen sid 2

- Utredningens förslag utlöser en stor mängd protester på insändarsidor och på andra sätt.
- Utredningens förslag om reducering av vårdplatser togs tillbaka, men bl.a. kostnadsreduceringar inom Nära vård lever kvar i finansieringskalkylerna.

Beslutsunderlag januari 2022

- I januari 2022 presenterades beslutsunderlag för nytt sjukhus i Räfte.
- Kostnaden hade då ökat från 4,9 miljarder i förstudien till nu 7,9 miljarder. Ytan hade ökat från 105.000 m² till 135.000 m²..
- Kalkylerna har baserats på prisnivå oktober 2021.
- Samtidigt presenterades ett ombyggnadsalternativ för CLV, som angavs kosta ungefär lika mycket. För att nå upp till den kostnaden ansågs det kosta 15 % mer per kvadratmeter att bygga på CLV och allt på CLV skulle hålla nybyggnadsstandard.

Finansiering

- Av kostnaden på 7,9 miljarder bedömdes 3,5 miljarder (44 %) kunna täckas genom självfinansiering.
- Självfinansieringen skulle uppnås dels genom att utnyttja 1,1 miljarder från regionens kapital dels genom rörelseöverskott. Detta rörelseöverskott förutsätter att regionen kan förbättra sin kostnadsutveckling i betydande grad.
- Fram till tillträde av Räppesjukhuset 2029 krävs det att sänka kostnadsutvecklingen med cirka 900 milj.kr.

Finansiering sid 2

- 700 milj. kr. av detta antas kunna ske genom omställningsarbetet inom Närmare Kronobergaren, därutöver behövs alltså kostnadsreducering med ytterligare 200 milj. kr.
- Avsättningar till pensionsskulden föreslås pausas under 12 år, från 2024 till 2036.
- Lånebehovet blev därmed 4,4 miljarder.
- Räntan är beräknad till 2 % för hela perioden.

Reaktioner på materialet

- 700 milj. Kr. ska tas genom att Nära vård inte kostnadskompenseras med 100 milj. kr /år. Detta innebär att primärvårdens kostnader ska nästan halveras. Förslaget utlöser starka reaktioner bl.a. från nuvarande och tidigare distriktsläkare med skrivelser till regionfullmäktiges ledamöter. Skrivelserna bemöts med tystnad (frånsett från liberalerna).
- Många debattörer kräver att vården prioriteras framför byggnader.
- En mängd insändarskribenter kräver att det inte tas något beslut före valet.
- Alternativ till ombyggnad på CLV till betydligt lägre kostnad hade presenterats av Växjö Forum redan hösten 2021.

Reaktioner på materialet sid 2

- Finansieringen kritiseras i många avseenden.
- Resultatprognosen anses alltför optimistisk.
- Att pausa avsättning till pensionskapitalet betecknas som förödande på sikt.
- Självfinansieringen anses otillräcklig och bygger på osäker grund.
- Det saknas riskanalys och alternativkalkyler.
- Finansiering saknas helt för byggnationen i Ljungby och en del andra investeringar.

Beslut om nytt sjukhus

- Regionfullmäktige ignorerar invändningarna och beslutar om byggande av nytt sjukhus 2022-03-02. Liberalerna, vänsterpartiet och en sverigedemokrat röstar emot.
- Tidigare samma dag beslutas om stor byggnation vid Ljungby lasarett. För denna byggnation redovisas ingen finansiering.
- Beslutet innefattar även beställning av fas 1 enligt partneravtal med Skanska.

Beslut om nytt sjukhus sid 2

- Fullmäktige gör inga invändningar mot kalkyler eller finansiering.
- Det finns inte någon godkänd detaljplan.
- Kriget i Ukraina har börjat och inflationen har tagit fart, vilket gör att kostnads-kalkylerna är överspelade redan vid beslutstillfället.

Åtgärder sommaren - hösten 2022

- Avtal tecknas i juli 2022 om igångsättning av fas 1 enligt partneravtalet med Skanska
- Då finns fortfarande ingen godkänd detaljplan. Planen för Rimfrosten 1 godkändes av kommunfullmäktige i december 2021, men vann laga kraft efter alla överklaganden först 2023-05-08.
- Kostnadskalkylen bygger på index för oktober 2021. Kostnaderna har stigit väsentligt sedan dess, men någon ny kalkyl eller tilläggsfinansiering presenteras inte.
- I samband med budgetarbetet för 2023 redovisas mycket ökade investeringskostnader för de investeringar som finns i budget och flerårsplan. Räfteprojektet tas inte upp i budgetarbetet.

Åtgärder sommaren - hösten 2022 sid 2

- SKR flaggar för kraftigt ökade pensionskostnader och väsentligt försämrad ekonomi för regionerna.
- Nyvalda regionfullmäktige konfirmerar i november budgeten för 2023 utan att ta upp och reagera på kostnadsutvecklingen för Räfteprojektet.

Februari 2023

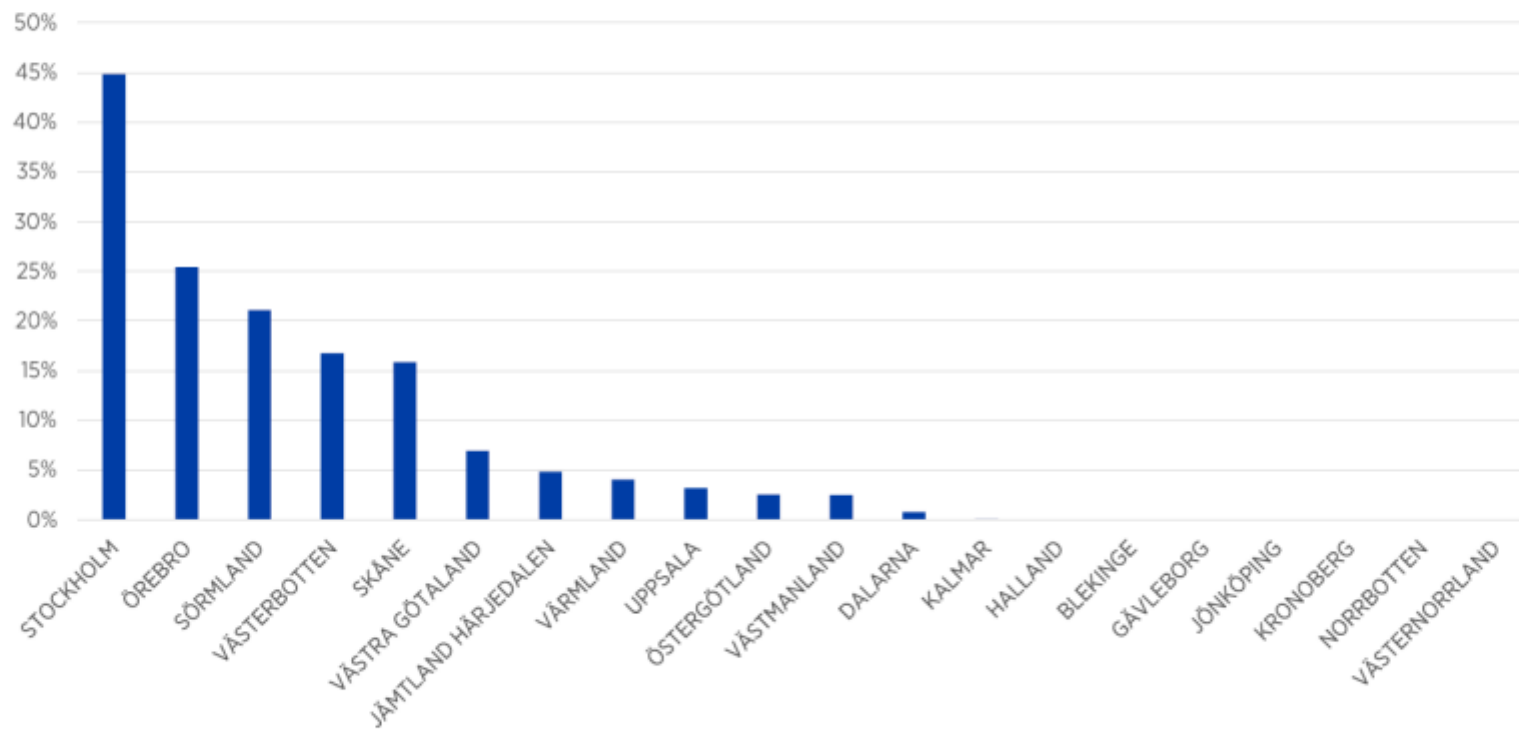
- Regionens ekonomiavdelning redovisar kraftigt förändrade ekonomiska förutsättningar.
- Räntan bedömdes nu till 4 % mot tidigare 2 %.
- Från november 2021 till november 2022 ökade index för projektet med 8 %.
- Resultatet för regionen bedömdes kraftigt försämrats.
- För 2023 och 2024 räknades nu med stora underskott, vilket tär hårt på fonderade medel och nya avsättningar blir omöjliga.
- De totala investeringarna för perioden fram till 2032 beräknades nu kosta 16 miljarder kr.

Februari 2023 sid 2

- Vid fullmäktiges beslut 2022-03-02 redovisades en mycket pressad finansiering av 8 miljarder, nu skulle man alltså behöva finansiera 16 miljarder.
- Få regioner har en skuldsättning av betydelse.

Kommuninvest

Låneskuld/omsättning per region

Som högst 2022-2032

60 %

78 %

128 %

Beslut

Trend och
effekt från
NKB

Trend och
utan effekt
från NKB

Kronoberg

Regiondirektörens redovisning juni 2023

- Regiondirektören får i februari i uppdrag att komma med förslag till reduceringar av investeringarna.
- Han gör denna redovisning i början av juni.
- Sjukhus i Räppe beräknas nu kosta 11,8 miljarder kr.
- Kostnadsreduceringar kan inte genomföras på ett sådant sätt att det är möjligt att genomföra projektet.
- Föreslår att avbryta byggnationen av nytt sjukhus i Räppe.

Regionfullmäktiges beslut 230615

- Regionfullmäktige beslutar att upphäva regionfullmäktiges beslut § 73/2019 avseende byggnation av nytt akutsjukhus i Växjö.
- Regionfullmäktige beslutar att upphäva regionfullmäktiges beslut § 49/2022 avseende byggnation av nytt akutsjukhus i Räppe.

Sammanfattande reflektioner 1

- Politiker är beroende av korrekt, objektiv och begriplig föredragning. Är föredragningen tendentiös eller ofullständig är flertalet politiker chanslösa.
- Tjänstemännen har gjort en formellt korrekt föredragning, men inte tillräckligt förklarat innebörden.
- Visst är politikerna klandervärda, men chefstjänstemännen än mer enligt min uppfattning.
- Regionråden ansåg sig ha kunskaper, som de inte hade.
- Om gruppledarna är övertygade så opponerar sig inte fotfolket

Sammanfattande reflektioner 2

- Innan man gör en stor investering är det rimligt att göra en djupgående och allsidig analys av projektet och att ta in synpunkter från olika håll. Det gjordes inte här.
- Här betraktades frågan om nytt sjukhus som en ren fastighetsfråga.
- Inriktningsbeslutet fattades på alldeles för svag grund.
- Därefter har det gällt att försvara detta beslut.
- Inriktningsbeslutet borde föranlett allsidig prövning i en del avseenden. Nu ledde det till verkställighetsbeslut som köp av tomt och avtal med Skanska.

Sammanfattande reflektioner 2 sid 2

- Behovet av rejält grundkapital avfärdades.
- Synpunkter från den medicinska professionen behövdes inte.
- Utomstående analys behövdes inte.

Sammanfattande reflektioner 2 sid 3

- Risk- eller alternativanalys redovisades inte.
- Gardering för oförutsedda händelser behövdes inte.
- Nollränteläget ansågs bestående
- Överskott från verksamheten antogs bestå varaktigt.
- Rationaliseringsmöjligheterna ansågs stora enligt Sironautredningen. Det stämde inte. Utredningens slutsatser blev förödande.

Sammanfattande reflektioner 3

- Obehagliga kända fakta redovisades inte inför beslutet 2022-03-02. Vid regionfullmäktige 2022-02-02 för information om projektet gjorde ekonomidirektören en formellt korrekt information, men han redovisade inte:
- Konsekvenserna av uteblivna pensionsavsättningar.
- Att 700 milj. kr i utebliven kostnadskompensation på Nära vård skulle innebära nära halvering av primärvårdens kostnader.

Sammanfattande reflektioner 3 sid 2

- Han redovisade inte heller:
- Att utöver finansiering av nytt sjukhus behövdes finansiering av ytterligare ca 5 miljarder kr, som bara kunde täckas genom ytterligare upplåning.
- Att detta innebar att Region Kronoberg skulle ha en låneskuld/omsättning på ca 60 %, medan den för flertalet regioner skulle vara under 5 %.
- Hade fullmäktige med samma entusiasm beslutat om nytt sjukhus om detta redovisats i januari 2022 från ansvariga och inte bara förts fram från kritiker???

Sammanfattande reflektioner 4

- Kriget i Ukraina och skenande inflation föranledde ingen försiktighet utan fas 1-avtal tecknades med Skanska (kostnadsberäknat till 1,2 miljarder) mitt i sommaren 2022.
- Huvuddelen av de ekonomiska grundförutsättningar som stälpte Räfteprojektet var kända för ledningen och ekonomerna i november 2022, då nya fullmäktige beslutade om budget för 2023, men föranledde då ingen åtgärd.
- Med den skrivelse som ekonomiavdelningen lämnade 2023-02-03 borde det direkt stått klart för alla att projektet var omöjligt att genomföra.

Sammanfattande reflektioner 4 sid 2

- Först i februari 2023 fick regiondirektören i uppdrag att se över projektet och det ledde inte till förslag och åtgärd förrän i juni. Mycket pengar rann ut under första halvåret 2023.

Kostnader

- Bokfört 2023 enligt delårsbokslut 152 Mkr
- Bokfört i resultaträkning 2019- 2022 137 Mkr
- Summa 289 Mkr
- Tillkommer kostnader för avbruten projektering ?
- Tillkommer kommunens och statliga myndigheters kostnader ?
- Tillkommer kostnader för vårdpersonalens tid ?
- Kostnad för tomt 118 Mkr

Vad stjälppte ekonomin

- Ökad ränta – 1,4 % - 2% - 4 %
- Ökad yta – 105.000 – 135.000 – ca 150.000 m²
- Inflation – ökat index
- ”Bortglömda” - investeringar
- Inflation – kraftigt ökade pensionskostnader
- Kraftigt försämrad resultaträkning – underskott 2023 och 2024
- Tär på fonderade medel och omöjliggör ny avsättning.

Slutsats

- Det här beror inte på otur.
- Det beror på oskicklighet och ekonomiskt lättsinne.
- Kronobergarna hade stor tur att inflationschocken inte kom två år senare.